

REDKOLĒGIJA:

ANDRIS VILKS

Latvijas Nacionālās bibliotēkas direktors

INĀRA KLEKERE-KREKELE

Latvijas Nacionālās bibliotēkas

Reto grāmatu un rokrakstu nodaļas vadītāja

ANNA MAULIŅA

Latvijas Nacionālās bibliotēkas

Bibliotēku attīstības institūta direktore

DZIDRA ŠMITA

Rīgas Centrālās bibliotēkas direktore

LIGITA GJORTLERE

Rīgas Juridiskās augstskolas bibliotēkas vadītāja

Nr.47/2009

REDAKCIJA:

ANNA MAULIŅA

galvenā redaktore

JANA DREIMANE

redaktore

MARĒNA KRASOVSKA

redaktore, atbildīgā sekretāre

MĀRA JĒKABSONE

redaktore

Uz 1.vāka: Patentu tehniskās bibliotēkas direktores vietniece, Bibliotēkas attīstības nodaļas vadītāja Inguna Gruntīna, Rīgas Stradiņa universitātes bibliotēkas direktora vietniece Margarita Želve, Latvijas Nacionālās bibliotēkas Bibliotēku attīstības institūta Bibliotēku konsultatīvā centra vadītāja Evija Vjaterne un Rīgas bibliotekāri Latvijas Nacionālās bibliotēkas būvlaukumā (Ligitas Ievīņas foto)

ZIŅAS PAR AUTORIEM:

Anžela Avdeikina Anzela.Avdeikina@lu.lv Tālrunis: 67034431

LU bibliotēkas Juridisko zinātņu bibliotēkas vadītāja

Kristīne Deksnē-Jerohina Kristine.Deksne@lnb.lv Tālrunis: 67312808

LNB BAI Bibliotēku konsultatīvā centra galvenā bibliotekāre

Jana Dreimane Jana.Dreimane@lnb.lv Tālrunis: 67312807

LNB BAI Bibliotēku pētniecības un informācijas nodaļas vadītāja

Enguss Filipss angus.phillips@brookes.ac.uk Tālrunis: +44(0)1865484967

Oksfordas starptautiskā izdevējdarbības pētniecības centra direktors

Māra Jēkabsonē Mara.Jekabsonē@lnb.lv Tālrunis: 67969132

LNB BAI Bibliotēku pētniecības un informācijas nodaļas galvenā bibliotekāre

Rudīte Kalniņa Rudite.Kalniņa@lnb.lv Tālrunis: 67969126

LNB Restaurācijas un digitalizācijas nodaļas vadītāja

Gunta Kosīte Gunta.Kosite@lu.lv Tālrunis: 67033812

LU bibliotēkas Fizikas un matemātikas fakultātes bibliotēkas galvenā bibliotekāre

Marlēna Krasovska Marlēna.Krasovska@lnb.lv Tālrunis: 67969132

LNB BAI Bibliotēku pētniecības un informācijas nodaļas galvenā bibliotekāre

Anna Mauliņa Anna.Mauliņa@lnb.lv Tālrunis: 67312793

LNB direktora vietniece, Bibliotēku attīstības institūta direktore

Gaida Pavārniece gaida@aizkraukle.lv Tālrunis: 28379437

Aizkraukles pilsētas bibliotēkas galvenā bibliotekāre

Ilga Rampāne Ilga.Rampāne@lu.lv Tālrunis: 67704821

LU bibliotēkas sistēmbibliotekāre

Aina Štrāle Aina.Strale@lnb.lv Tālrunis: 67969137

LNB BAI Bibliotēku pētniecības un informācijas nodaļas galvenā bibliotekāre

Dmitrijs Zinovjevs Dmitrijs.Zinovjevs@lnb.lv Tālrunis: 67969133

LNB Sīkiespieddarbu un attēlizdevumu nodaļas vadītājs

Datorizāinere Sanita Mukāne

Pārpublicēšanas un citēšanas gadījumā atsauce uz *Bibliotēku Pasauli* obligāta.

Krīze spiež piemēroties apstākļiem ne tikai bibliotekārus, bet arī bibliotēkas. Skaidrs ir viens: ar ievērojami samazināto finansējumu vienus darba virzienus saglabāt nav iespējams. Taču katrai institūcijai — arī bibliotēkai — ir savs *krīzes sliekšnis*. Sabiedrības pieprasījums pēc bibliotēku informācijas aug ģeometriskā progresijā, reālā situācija prasa ieviest aizvien jaunus pakalpojumus, piemēram, nodrošināt ar informāciju daudzus darba meklētājus. Tāpēc šodienas uzdevums ir pārskatīt bibliotēku funkcijas visos līmeņos: izlemt, no kā atteikties, ko sašaurināt vai *iesaldēt* vismaz uz dažiem gadiem.

Sakarā ar valsts finansējuma samazinājumu mainīti vietējas nozīmes bibliotēku darbības noteikumi, sašaurinātas pašvaldību funkcijas bibliotēku darba nodrošināšanā. Noteikts, ka **līdz 2012.gada 31.decembrim šo bibliotēku krājumi papildināmi un iekļaujami valsts vienotajā bibliotēku informācijas tīklā tikai par pašvaldību budžeta līdzekļiem**. Tas nozīmē, ka vismaz uz trim gadiem ir *iesaldēts* "Bibliotēku likuma" 3.pants, kas reglamentē publisko bibliotēku grāmatu iepirkumu — 180 vienības uz 1000 iedzīvotājiem gadā. Arī ar Valsts kultūrkapitāla fonda starpniecību publiskajām bibliotēkām iepirkto grāmatu skaits samazināsies vairākkārt. Līdz šim pašvaldību bibliotēku tīkls Latvijā bijis ļoti spēcīgs, bibliotēkām izveidojusies laba sadarbība ar vietējo varu, savukārt, pašvaldības augstu vērtē savas *gaismaspilis*. Jācer, ka krasais valsts atbalsta samazinājums neļaus iznīcināt gadu gaitā nozarē sasniegto.

Viens no sabiedrības atzītākajiem bibliotēku pakalpojumiem ir bezmaksas piekļuve internetam. Šo funkciju nekādā gadījumā nedrīkst sašaurināt. Šobrīd bezmaksas piekļuvi internetam nodrošina valsts dotācija 50% apmērā (2009.gadā — Ls 400 000). Par iespējamo valsts atbalstu 2010.gadā pagaidām ziņu nav. Interneta nodrošinājums, protams, nav *lēts prieks*: 10 Mb slēgums centrālajām bibliotēkām Balvos, Bauskā, Daugavpilī maksā vidēji Ls 165 mēnesī, Cēsīs — Ls 236 mēnesī, 2 Mb slēgums pilsētu un pagastu filiālbibliotēkām — vidēji Ls 70 mēnesī.

Skolu bibliotēku skaits sarūk proporcionāli slēgto skolu skaitam. Daudzās skolās bibliotekāru štata vienības samazinātas uz pusi (0,5 slodzes). Pilna darba likme nodrošināta tikai lielajās izglītības iestādēs. Skolās, kur ir mazāk par 90 skolēnu, saglabātas tikai 0,1–0,2 slodzes — tas nozīmē, ka bibliotekāru tur praktiski nav. Ir novadi, kur gandrīz visi skolu bibliotekāri strādā trīsceturtdaļslodzi (0,75 slodzes). Dažās skolās cer, ka bibliotekāra pienākumus sabiedriskā kārtā veiks kāds no skolotājiem. Kārsavā, Ludzā, Tukumā aizvien biežāk izskan priekšlikumi apvienot skolu un pagastu bibliotēkas.

Pēc nepilnīgām pagaidu ziņām 2009.gadā no Latvijas Bibliotēku reģistra izslēgtas 16 bibliotēkas: 4 bērnu bibliotēkas pievienotas pieaugušo bibliotēkām, 8 pamatskolu bibliotēkas likvidētas līdz ar mācību iestādēm, Rīgas horeogrāfijas vidusskolas bibliotēka reorganizēta par metodisko kabinetu (lasītājus apkalpo Emīla Dārziņa mūzikas vidusskolas bibliotēka), Demenes pagasta Kumbuļu bibliotēka — par grāmatu izsniegšanas punktu.

Līdz šim bibliotēku nozarē Latvijā valdījusi precizitāte un prognozējamība. Pašlaik valda neziņa ar visām no tās izrietošajām sekām. Tikai viens piemērs: 2010.gada janvārī darbu beigs Latvijas Policijas akadēmija, tās Fundamentālo bibliotēku (147 000 vienību) plānots pievienot Valsts policijas koledžas bibliotēkai, kuras krājumā ir apmēram 8000 vienību. Vai koledžas bibliotēka spēs pārņemt akadēmisku krājumu? Vai šajos juku laikos kādam tas vispār būs vajadzīgs?

Bēdīgi, ka bibliotēku funkciju sašaurinājumu nereti nosaka cilvēki no malas, bet nozares profesionāļi paliek ārpus lēmēju loka. Valsts līmenī, manuprāt, vispirms būtu revidējamas tās funkcijas, ko vienlaikus veic vairākas institūcijas, piemēram, Kultūras ministrija un LNB, Kultūras ministrija un v/a KIS, LNB un LAB, LNB un v/a KIS. Taču jāņem vērā viens nosacījums: Muhamedam jāiet pie kalna, nevis otrādi...

Anna Mauliņa
galvenā redaktore

REDAKCIJAS ADRESE:

Tērbatas iela 75, Rīga, LV-1001

Tālrunis: 67312793 — galvenā redaktore
67969132 — atbildīgā sekretāre

Fakss: 67312793

E-pasts: Biblioteku.Pasaule@lnb.lv

ISSN 1691-5631 © Latvijas Nacionālā bibliotēka, 2009

LNB izdevējdarbības reģistrācijas apliecības Nr. 2-0769.

Iznāk kopš 1994.gada.